

УДК 378. 091 . 3

**THE PROBLEM OF FORMING MANAGEMENT COMPETENCE OF
FUTURE SPECIALISTS IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Kaikova M. /Кайкова М.*teacher /викладач***Troyan N. /Троян Н.***teacher /викладач*

*Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College of
Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»
КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»*

***Анотація.** В статті представлено формування у майбутніх фахівців управлінської компетентності в умовах вищої школи. Компетентність розуміється як інтегральна властивість індивідуальності. Виділено особливості управлінської компетентності майбутніх фахівців у сучасних умовах, елементи складових ключових компетенцій. Охарактеризовано педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців.*

***Ключові слова:** управлінська компетентність, майбутні фахівці.*

Вступ.

Актуальним є компетентнісний підхід, орієнтований на формування у майбутніх фахівців здатності ефективно діяти в стандартних і нестандартних професійних і життєвих ситуаціях. Сучасному майбутньому фахівцю необхідні різноманіття суміжних компетентностей, професійних навичок і додаткових здібностей. Серед таких компетентностей важливе місце займає управлінська компетентність, яка є складовою професійної культури, що дозволяє вирішувати завдання професійної діяльності.

Основний текст.

В даний час під *компетентністю* розуміють здатність добре і ефективно працювати, спілкуватись, готовність до виконання певних функцій, здатність особистості успішно виконувати професійну діяльність. У сучасному трактуванні поняття *компетентності* розуміється як здатність мобілізувати особистісні ресурси у змінних умовах життєдіяльності. Таким чином, *компетентна людина* – це обізнана особистість, яка здатна за допомогою цих знань адекватно реагувати на зовнішні умови.

Отже, *компетентність* розуміється як:

- здатність застосовувати наявні знання, вміння, навички у нестандартних життєвих ситуаціях;
- інтегральна якість особистості, що виявляється у загальній здатності і готовності її до діяльності, заснованої на знаннях і досвіді;
- очікувані і вимірювані конкретні досягнення.

Бути компетентним означає:

– знати, як діяти: практичне та операційне застосування знань у

конкретній ситуації;

- знати, як бути: цінності як невід'ємна частина способу сприйняття життя з іншими людьми у соціальному контексті.

Компетенція є багатосмисловим поняттям і включає у себе:

- коло ведення молодіжного працівника;
- коло питань, у яких майбутній фахівець добре обізнаний, може ефективно працювати;
- єдність знань, навичок, професійного досвіду, здібностей діяти;
- адекватність або достатність;
- стан або якість бути функціонально адекватним або мати достатні знання, судження, навички, вміння;
- сукупність повноважень, прав і обов'язків майбутніх фахівців.

У педагогіці диференціюють поняття компетенція і компетентність.

Компетентність визначається як усвідомленість, авторитетність, а компетенція як коло питань, явищ, якими дана особа володіє авторитетно.

Отже, компетентність майбутніх фахівців – це особливий тип організації набутих управлінських компетентностей, які необхідні для професійної діяльності.

Управлінська компетентність включає у себе: знання, пізнавальні та практичні навички, стосунки, емоційне ставлення, систему цінностей, етику, мотивацію.

Виділяють особливості *управлінської компетентності* майбутніх фахівців у сучасних умовах: інноваційний характер; гуманістична спрямованість; динамічність; інваріантність.

Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців передбачає вирішення виховних завдань:

- формування активної громадянської позиції;
- орієнтації в основних засадах і принципах державного життя;
- розвиток мислення;
- розвиток професійних інтересів у різних сферах діяльності;
- професійна обумовленість;
- зв'язок з професійним та особистісним саморозвитком.

Інтегративність проявляється у тому, що, по-перше, вона являє собою єдність загальних і спеціальних компонентів, по-друге, в тому, що вона об'єднує компоненти ключових і професійних компетенцій, по-третє, в тому, що вона інтегрує управлінську та професійну діяльність.

Інтеграція елементарних ключових компетенцій до складу управлінської компетентності включає:

- компоненти інформаційної компетентності;
- компоненти комунікативної компетенції;
- компоненти проблемної компетенції;
- компоненти кооперативної компетенції.

Компетентність – це спосіб існування знань, умінь, освіченості, що сприяє особистісної самореалізації, внаслідок чого забезпечується зростання особистісного потенціалу, визнання особистості оточуючими і усвідомлення

нею самою власної значущості.

У структурі управлінської компетентності майбутніх фахівців виділяємо *якості професійно-особистісного самовдосконалення*: непримиреність до недоліків у собі та інших; здатність до адекватної самооцінки; культура самоосвітньої діяльності тощо.

Актуальність формування управлінської компетентності у майбутніх фахівців у період їх навчання у закладах вищої освіти обумовлена:

- зміною соціокультурної ситуації, державної ідеології і політики;
- система освіти готує студентів дожиття у громадянському суспільстві;
- підвищенням значущості формування управлінської компетентності майбутніх фахівців;
- переходом України до ринкової економіки, зміна економічних відносин;
- зміною характеру професійної діяльності майбутніх фахівців, підвищення значущості її.

Зміна парадигми освіти від традиційної до особистісно - орієнтованої і перехід освіти на нові освітні стандарти вимагають від вищої школи вдосконалення підготовки майбутнього фахівця, становлення його як професіонала, який не тільки знає свою професію, а й володіє управлінською компетентністю.

Охарактеризуємо *педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців*:

- єдність теорії і практики у підготовці, навчальній та позанавчальній діяльності студентів;
- відповідність організації і змісту освітнього процесу у закладах вищої освіти вимогам сучасного ринку праці;
- міжпредметні зв'язки, що забезпечують інтегративність психолого-педагогічної, технологічної підготовки;
- організація системи партнерства закладів вищої освіти з базами практики;
- управлінська компетентність професорсько-викладацького складу;
- організація освітньої роботи у вузі, застосування інноваційних форм і технологій навчання;
- усвідомлена діяльність здобувачів освіти з урахуванням вимог підготовки до управлінської діяльності;
- накопичення досвіду поведінки та реалізації технологій управлінської діяльності;
- активність студентів у дослідженнях, проектах у період навчально-виробничої практики;
- педагогічний моніторинг особистісних здобутків студентів у процесі формування у них управлінської компетентності тощо.

Для формування управлінської компетентності майбутніх фахівців вирішуються *завдання*: виявити ступінь розуміння студентами і викладачами закладу освіти суті і значущості формування управлінської компетентності; оцінити наявний рівень сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців.

Управлінська компетентність є:

- ✓ системною, інтегративною властивістю особистості майбутніх фахівців;
- ✓ здібність або готовність до ефективної професійної діяльності у стандартних і нестандартних ситуаціях, до успішного вирішення професійних завдань;
- ✓ сукупністю компетенцій.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє виділити *особливості* управлінської компетентності як якості особистості майбутніх фахівців: інтегративний характер; необмеженість; діяльнісний характер; інноваційний характер; гуманістична спрямованість; динамічність; інваріантність; професійна обумовленість; зв'язок з професійним і особистісним саморозвитком.

Зміна розуміння засобів навчання у компетентнісному підході полягає в тому, що методи і форми навчання використовуються як самостійні засоби досягнення певних педагогічних цілей. Підготовка майбутніх фахівців базується на діяльнісній основі, шляхом навчання методам вирішення завдань, що виникають у реальних ситуаціях професійної діяльності з використанням знань, професійного та життєвого досвіду, цінностей і нахилів.

Оволодіння компетенцією – це отримання досвіду продуктивної діяльності. Найважливішою ознакою компетентного підходу є здатність студента до самонавчання.

Висновки.

Отже, можемо зробити висновок про те, що найважливішою умовою успішної реалізації компетентного підходу, ефективного формування компетенції є наявність у здобувачів вищої освіти готовності до саморозвитку, самоосвіти, самостійна і відповідальна постановка завдань навчання і вибір засобів їх досягнення, орієнтація на вимоги роботодавців і суспільства в цілому.

Література:

1. Галузінська М.І. Інтерактивні технології навчання у загальноосвітній школі: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.І. Галузінська, С.Л. Слонь.: ВПЦ «Візаві». Умань. 2021. 226 с.

2. Pashchenko, M., &Kovalyshyna, S. (2024). THE PHILOSOPHY OF THE FORMATION OF THE NATURAL SCIENCE PICTURE OF THE WORLD IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION. *EuropeanScience*, 5(sge26-05)(2024):,118–126. Scienceformodernman'2024<https://doi.org/10.30890/2709-2313.2024-26-00-033>

Literature:

1. Galuzinska M.I. Interactive learning technologies in a secondary school: a study guide for students of higher pedagogical institutions of education / M.I. Galuzinska, S.L. Elephant.: VOC "Vizavi". Uman 2021. 226 p.

2. Pashchenko, M., &Kovalyshyna, S. (2024). THE PHILOSOPHY OF THE FORMATION OF THE NATURAL SCIENCE PICTURE OF THE WORLD IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION. *EuropeanScience*, 5(sge26-05)(2024):,118–126. Science for modernman' 2024 <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2024-26-00-033>

Annotation. *The article presents the formation of managerial competence among future specialists in the conditions of a higher school. Competence is understood as an integral property of individuality. Features of managerial competence of future specialists in modern conditions, elements of key competence components are highlighted. Pedagogical conditions for the formation of management competence of future specialists are characterized.*

Keywords: *managerial competence, future specialists.*